

Laura Lippman

Verdwenen zusjes

Dit boek is eerder verschenen onder de titel Wat de doden weten.

ISBN 978-90-225-7325-9

ISBN 978-94-023-0338-4 (e-boek)

NUR 305

Oorspronkelijke titel: *What The Dead Know*

Oorspronkelijke uitgever: William Marrow, an imprint of HarperCollins Publishers.

Vertaling: Mariëtte van Gelder

Omslagontwerp: Barbara van Ruyven | b'IJ Barbara

Omslagbeeld: Mark Owen | Trevillion Images

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2007 Laura Lippman

© 2008 Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Published by arrangement with Lennart Sane Agency AB.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Sally Fellows en Doris Ann Norris

5 Wie nog in leven zijn, weten tenminste dat ze moeten sterven, maar de doden weten niets. Er is niets meer dat hun loont, want ze zijn vergeten. Hun liefde en hun haat, alle hartstocht die ze ooit hebben gehad, ging allang verloren. Ze nemen nooit meer deel aan alles wat gebeurt onder de zon.

– Prediker 9:5-6

1

Haar maag verkrampte bij de aanblik van de watertoren die boven de nog kale bomen zweefde, een ruimteschip dat naar de aarde was gekomen. De watertoren was een belangrijk herkenningspunt geweest in het oude familiespelletje, maar niet het belangrijkste. Als je de witte schotel op zijn spichtige poten eenmaal had gezien, wist je dat je je schrap moest zetten, als een hardloper in de startblokken. *Op uw plaatsen, klaar, ik zie...*

Het was niet begonnen als een spel. Het warenhuis spotten in de bocht van de ringweg was een wedstrijdje dat ze met zichzelf speelde, een manier om de verveling tijdens de tweedaagse rit van Florida naar huis te verdrijven. Zo lang ze zich kon herinneren hadden ze de rit elke kerstvakantie gemaakt, ook al verheugde niemand in de familie zich op het bezoek aan oma. Haar appartement in Orlando was benauwd, het stonk er, de honden waren vals en het eten was vies. Iedereen voelde zich er ellendig, zelfs hun vader, juist hun vader, hoewel hij het probeerde te verbergen en verontwaardigd reageerde als iemand suggereerde dat zijn moeder een van de dingen was die ze onmiskenbaar echt was: gierig, vreemd, onaardig. Toch kon zelfs hij zijn opluchting niet maskeren als ze dichterbij huis kwamen en kondigde hij zingend elke staatsgrens aan die ze passeerden. *Georgia*, brulde hij met een Ray Charles-achtige kreun. Ze sliepen er in een anoniem motel en vertrokken nog voor zonsopgang, bereikten al snel South Carolina (*‘Nothing could be finah!’*), gevolgd door de lange, langzame

kwelling van North Carolina en Virginia, waar alleen de lunchpauze in Durham en de dansende sigarettenpakjes op de billboards net buiten Richmond afleiding boden. Daarna eindelijk Maryland, het prachtige Maryland, oost west Maryland best, en dan was het nog maar een kilometer of tachtig, destijds amper een uur rijden. Vandaag had ze er bijna twee keer zo lang over gedaan, kruipend over de snelweg, maar het werd al minder druk en ze kon weer een normale snelheid aanhouden.

Ik zie...

Hutzler's was het voornaamste warenhuis van de stad geweest en het opende het kerstseizoen door een reusachtige nepschoorsteen neer te zetten met een Kerstman die schrijlings op de rand zat. Klom hij erin of eruit? Ze bleef twijfelen. Ze had zich aangeleerd om uit te kijken naar die rode flits, de belofte dat ze bijna thuis was, zoals een kapitein bij het zien van sommige vogelsoorten wist dat de kust naderde. Het was een geheim ritueel geweest, zoiets als het tellen van de onderbroken strepen die onder de voorwielen van de auto verdwenen, een gewoonte die hielp tegen de wagenziekte waar ze nooit overheen was gegroeid. Zelfs toen al had ze bepaalde dingen voor zich gehouden, een duidelijk onderscheid gemaakt tussen zonderlinge trekjes die interessant zouden kunnen zijn en dwangmatige gewoontes waardoor ze zo raar zou lijken, zoals, bijvoorbeeld, haar grootmoeder. Of, in alle eerlijkheid: zoals haar vader. Maar het was haar op een dag zomaar ontvallen, blij en ongevraagd, weer een geheime innerlijke dialoog die haar ontsnapte:

'Ik zie Hutzler's.'

Haar vader had het belang onmiddellijk begrepen, in tegenstelling tot haar moeder en zus. Haar vader leek de lagen onder wat ze zei altijd te begrijpen, iets wat troostend was geweest toen ze nog heel klein was, maar met de jaren steeds intimiderender was geworden. Het probleem was dat hij haar persoonlijke thuiskomstritueel met alle geweld in een wedstrijdje had willen veranderen, zodat ze wat ooit van haar alleen was geweest moest delen met de rest van het gezin. Haar vader vond het belangrijk om te delen, om wat privé was in iets gemeenschappelijks te veranderen. Hij geloofde in lange, onsamenhangende discussies binnen het gezin, die hij in de taal van dat moment als 'din-

gen bespreekbaar maken' omschreef, en in open deuren en nonchalant halfnaakt rondlopen, hoewel hun moeder hem die gewoonte had afgeleerd. Als je probeerde iets voor jezelf te houden, of het nu ging om een zakje snoep dat je van je eigen geld had gekocht of een gevoel dat je niet wilde uiten, beschuldigde hij je van gierigheid. Hij riep je op het matje, keek je recht in je ogen en legde je uit dat een gezin zo niet zo werkte. Een gezin was een team, een eenheid, een land op zich, dat ene deel van je identiteit dat de rest van je leven hetzelfde zou blijven. 'We doen onze voordeur op slot voor vreemden,' zei hij, 'maar nooit om elkaar buiten te sluiten.'

En dus eigende hij zich het 'Ik zie Hutzler's' toe in het belang van het gezin en moedigde hij iedereen aan mee te dingen naar het recht om het als eerste te zeggen. Toen de anderen eenmaal hadden besloten mee te doen, was dat laatste stukje ringweg er een van ondraaglijke spanning geworden. De zusjes leunden reikhalzend naar voren in de tweepunts-gordels van die tijd, die ook nog eens alleen tijdens lange ritten werden gedragen. Zo ging dat toen. Veiligheidsgordels die alleen voor lange ritten waren, nooit fietshelmen dragen en skateboards die waren gemaakt van splinterend hout en oude rolschaatsen. Vastgezet door haar gordel voelde ze haar maag omdraaien en haar hartslag stijgen, en waarvoor? Voor de loze eer om als eerste hardop te zeggen wat ze altijd als eerste had gedacht. Zoals altijd bij de wedstrijdje van haar vader was er geen prijs, geen doel. Nu ze niet langer de gegarandeerde winnaar was, deed ze wat ze altijd deed: veinzen dat het haar niet kon schelen.

Maar nu was ze hier weer, alleen, en ze zou gegarandeerd winnen als ze dat wilde, en hoe hol die overwinning ook zou zijn, toch verkrampte haar maag weer, onwetend van het feit dat het warenhuis allang niet meer bestond, dat alles rond het ooit zo vertrouwde klaverblad nu anders was. Anders, ja, en goedkoper vooral. Hutzler's, een onverstoorbare douairière, was een ordinaire Value City geworden. Ertegenover, aan de zuidkant van de snelweg, was de Quality Inn getransformeerd tot zo'n terrein waar je een opslagbox kon huren. Het was van hieraf niet te zien of Howard Johnson's, waar het gezin wekelijks gebakken vis had gegeten, nog altijd op het kruispunt stond, maar

om de een of andere reden had ze zo haar twijfels. Bestond Howard Johnson's nog wel, waar dan ook? Bestond zij zelf nog wel? Ja en nee.

Wat er toen gebeurde, ontvouwde zich in luttele seconden. Dat is altijd zo, als je erbij stilstaat. Dat zou ze later tijdens een verhoor zeggen. *De ijstijd was een kwestie van seconden; het waren er alleen heel veel.* O, ze kon mensen wel paaien als het absoluut noodzakelijk was en hoewel die tactiek nu minder essentieel was voor haar levensbehoud, was het een hardnekkige gewoonte. Haar ondervragers deden wel of ze zich aan haar ergerden, maar ze wist dat ze op de meesten van hen het gewenste effect had. Tegen die tijd was haar beschrijving van het ongeluk ademloos geanimeerd, een geoliede machine. Toen ze even naar rechts keek in een poging zich alle herkenningspunten uit haar jeugd voor de geest te halen, was die oude waarschuwing haar ontschoten: *bruggen bevroren het eerst.* Ze had iets vreemds gevoeld, bijna alsof het stuur haar ontglipte, maar in werkelijkheid was de auto het contact met de weg kwijtgeraakt, had zijn grip verloren, hoewel het nog niet ijzelde en de weg kurkdroog leek. Het was geen ijs maar olie, zou ze later horen, die was blijven liggen na een eerder ongeluk. Hoe kon je rekening houden met een laagje olie, onzichtbaar in de schemering van maart, of met de nalatigheid dan wel het halve werk van mensen die ze nooit had gezien, nooit zou kennen? Ergens in Baltimore zat een man aan het avondeten, zich niet bewust van het feit dat hij iemands leven had verwoest, en ze benijdde hem om die onwetendheid.

Ze omklemde het stuur en trapte op de rem, maar de auto luisterde niet. De hoekige sedan gleed naar links als de naald van een dolgedraaide tachograaf. Ze botste tegen de vangrail, tolde rond en slipte naar de andere kant van de snelweg. Heel even leek het alsof ze alleen op de weg was, alsof alle andere auto's en hun bestuurders verlamd waren van eerbied en ontzag. De oude Valiant – die naam had een gunstig voorteken geleken, een verwijzing naar prins Valiant en alles waar hij ooit voor had gestaan, vroeger op de strippagina van de zondagskrant – bewoog snel en elegant, een danser tussen de trage, aardgebonden forenzen in het staartje van de spits.

En toen, net toen ze dacht de Valiant in bedwang te hebben, toen de

banden weer greep kregen op het asfalt, voelde ze een zachte bons aan haar rechterkant. Ze had een witte SUV geschampt, en hoewel haar auto veel kleiner was, leek de SUV door de aanraking te wankelen, een olifant die werd gevelde door een proppenschietter. Ze ving een glimp op van een meisje, of dat dacht ze, een gezicht dat niet zozeer angst als wel verbazing uitdrukte om het besef dat er elk moment iets tegen je nette, ordelijke leven op kan botsen. Het meisje droeg een ski-jack en een grote, genadeloos onflatteuze bril, een effect dat op de een of andere manier nog werd versterkt door een paar witte oorwarmers van bont. Haar mond was een ronde, rode poort van verwondering. Ze was twaalf, misschien elf, en elf was ook de leeftijd waarop... Toen begon de witte SUV aan zijn luie duikeling de berm af.

Het spijt me, het spijt me, het spijt me, dacht ze. Ze wist dat ze moest remmen, stoppen, kijken hoe het met de SUV was, maar achter haar klonk een koor van getoeter en piepende remmen, een slagorde van geluid die haar naar voren dreef, of ze wilde of niet. *Het is mijn schuld niet!* Iedereen moest zo langzamerhand weten dat SUV's makkelijk kantelen. Haar lichte duwtje kon dit dramatische ogende ongeluk niet hebben veroorzaakt. Trouwens, het was zo'n lange dag geweest en ze was al zo dichtbij. Ze moest de volgende afslag hebben, minder dan twee kilometer verderop. Ze kon nog op tijd invoegen en naar het westen rijden, verder naar haar eindbestemming.

Maar eenmaal op het lange rechte stuk sloeg ze werktuiglijk rechts af in plaats van links, richting het verbodsbord met **LOKAAL VERKEER UITGEZONDERD**, naar die vreemde, nooit afgemaakte weg die ze thuis altijd de 'weg naar nergens' hadden genoemd. Wat hadden ze ervan genoten mensen de weg naar hun huis te wijzen. 'Volg de snelweg in oostelijke richting tot hij ophoudt.' 'Hoe kan een snelweg nou ophouden?' En dan vertelde haar vader triomfantelijk het verhaal van de protesten, van de burgers uit heel Baltimore die hun krachten hadden gebundeld om het park en de dieren en de toen nog bescheiden rijtjeshuizen rondom de haven te beschermen. Het was een van de weinige successen die haar vader in zijn leven had geboekt, hoewel hij maar een kleine rol had gespeeld: de zoveelste handtekening op de petitie,

een van de meelopers in de demonstraties. Ze hadden hem nooit als spreker gevraagd, hoe graag hij die rol ook op zich had genomen.

De Valiant maakte een afgrijselijk geluid; het voorwiel schuurde langs wat een verfrommelde bumper moest zijn. Geagiteerd als ze was, leek het haar volslagen logisch om de auto in de berm te parkeren en te voet verder te gaan, ook al sneeuwde het inmiddels en voelde ze bij elke stap dat er iets niet goed was. Ze had zo'n pijn in haar ribben dat elke ademhaling aanvoelde als een messteek. Het kostte haar moeite om haar tas te dragen zoals haar was geleerd: dicht tegen haar lichaam in plaats van bungelend aan haar pols, een verleiding voor zakkenrollers en dieven. Ze had haar gordel niet om gehad en was alle kanten op geslingerd in de Valiant; tegen het stuur en het portier geknald. Er zat bloed op haar gezicht, maar ze wist niet goed waar het vandaan kwam. Haar mond? Haar voorhoofd? Ze had het warm, ze had het koud, ze zag zwarte sterren. Nee, geen sterren. Eerder driehoeken die kronkelden en draaiden, alsof ze aan de draden van een onzichtbare mobile hingen.

Ze had nog maar een paar honderd meter gelopen toen er een politieauto met flitsende zwaailichten naast haar stopte.

'Is dat uw Valiant daarginds?' riep de politieman haar toe door het open zijraam aan de passagierskant, zonder uit de auto te stappen.

Was het haar Valiant? De vraag was veel ingewikkelder dan de jonge agent kon weten. Toch knikte ze.

'Kunt u zich legitimeren?'

'Natuurlijk,' zei ze, en ze wroette in haar handtas, maar vond haar portemonnee niet. *Nee, maar, dit...* Ze schoot in de lach toen ze zich realiseerde hoe ironisch dit was. Natuurlijk kon ze zich niet legitimeren. Ze had geen legitieme identiteit, niet echt. 'Sorry. Nee, ik...' Ze kon niet ophouden met lachen. 'Het is weg.'

Hij stapte uit zijn auto en probeerde haar tas af te pakken om zelf te kijken. Ze schrok nog meer van haar kreet dan hij. Ze voelde een felle pijscheut in haar linkeronderarm toen hij probeerde de tas over haar elleboog te sjoeren. De agent vroeg in de portofoon op zijn schouder om versterking. Hij haalde haar sleutels uit haar tas, liep terug naar haar auto en doorzocht hem; daarna kwam hij terug en bleef bij haar

staan in de natte sneeuw die nu volop viel. Hij mompelde de bekende formule en zweeg toen.

‘Is het ernstig?’ vroeg ze hem.

‘Dat moet een arts bepalen zodra we u naar de spoedeisende hulp hebben gebracht.’

‘Nee, niet met mij. Daarginds.’

Het verre ronken van een helikopter beantwoordde haar vraag al. *Het spijt me, het spijt me, het spijt me.* Maar het was niet haar schuld.

‘Het was mijn schuld niet. Ik kon er niets aan doen – ik heb ook eigenlijk helemaal niets verkeerd gedaan...’

‘Ik heb u op uw rechten gewezen,’ zei hij. ‘Alles wat u zegt kan tegen u worden gebruikt. Niet dat er ook maar enige twijfel is dat u bent doorgereden na een ongeval.’

‘Ik wilde hulp gaan halen.’

‘Deze weg loopt dood op een parkeerplaats. Als u echt had willen helpen, was u wel gestopt of had u de afslag naar Security Boulevard genomen.’

‘Op de hoek van Forest Park en Windsor Mill zit die oude Windsor Hills-apotheek. Ik dacht dat ik daar wel zou kunnen bellen.’

Ze merkte dat ze hem overviel met haar gestrooi met namen, haar bekendheid met de omgeving.

‘Ik weet daar geen apotheek, al zit er wel een tankstation, maar... Hebt u geen mobiele telefoon?’

‘Niet voor eigen gebruik, alleen op mijn werk. Ik koop nooit spullen totdat ze goed werken, tot ze geperfectioneerd zijn. Mobiele telefoons kunnen ineens geen bereik meer hebben en de helft van de tijd moet je erin schreeuwen, ten koste van je privacy. Ik koop pas een mobieltje als ze net zo goed werken als een vaste lijn.’

Ze hoorde de echo van haar vader. Na al die jaren zat hij toch nog in haar hoofd en zijn uitspraken waren nog net zo gezaghebbend als altijd. *Koop nooit als eerste een nieuw technisch snuffje. Hou je messen scherp. Eet geen tomaten buiten het seizoen. Wees lief voor je zusje. Op een dag zullen je moeder en ik er niet meer zijn, en dan hebben jullie alleen elkaar nog maar.*